

SADRŽAJ

Iz recenzije dr. sc. Hariza Šarića.....	5
Iz recenzije dr. Nusrete Kepeš	9
Iz recenzije prof. dr. Muharema Štulanovića.....	15

PRVI DIO

POJAM PREVENTIVNOG ODGOJA, NJEGOVA VAŽNOST, TEMELJI I CILJ	21
Poglavlje prvo: Pojam prevencije.....	21
Značenje preventivnog odgoja jezički i terminološki.....	22
Srodni izrazi pojmu prevencija.....	25
Poglavlje drugo: Filozofija prevencije u islamu i njen značaj	28
Poglavlje treće: Pravna prevencija <i>sedduz-zerai</i>	32
Poglavlje četvrto: Pet univerzalnih ljudskih vrijednosti	38
Poglavlje peto: Važnost preventivnog odgoja i obrazovanja.....	47
Poglavlje šesto: Najvažniji temelji na kojima počiva preventivni odgoj	51
Prvi ☐ Znanje	51
Drugi ☐ Milost	53
Treći ☐ Zanemarivanje ličnog interesa pri izgradnji preventivnog odgoja	56

Četvrti ☐ Čvrsto uvjerenje u načela i principe 58

Peti ☐ Potpuno uvjerenje da je islam vjera primjenjiva u svakom vremenu i prostoru, za svaku osobu, priliku, stav i postupak 59

DRUGI DIO

OPĆE ŠERIJATSKE METODE U PREVENTIVNOM ODGOJU 61

Poglavlje prvo: Vjerovanje ☐ iman i snaga vjerske svijesti 61

Pojam imana i vjerske svijesti 61

Kurānska metodologija buđenja vjerske svijesti 63

1. Strah 63

Spoznanja Allaha putem znanja o Njegovim lijepim imenima i savršenim svojstvima 64

2. Natjecanje u činjenju dobra 65

3. Razmišljanje o blagodatima koje je Allah podario čovjeku 66

4. Učenje Kurāna sa razumijevanjem i razmišljanjem 67

Poglavlje drugo: Izgradnja uzornog društva i zajednice ☐ prevencija društva 69

TREĆI DIO

KURĀNSKI PRIMJERI PREVENTIVNOG ODGOJA 79

Poglavlje prvo: kurānski primjeri preventivnog odgoja za zaštitu imana ☐ vjerovanja 79

1. Iman je preventiva protiv idolopoklonstva 80

2. Iman je prevencija od licemjerstva ☐ munafikluka 81

3. Iman je prevencija od poniženja 84

4. Iman ☐ vjerovanje je prevencija od straha i kukavičluka 85

Pitanje života 86

Pitanje nafake ☐ egzistencije 87

5. Iman ☺ vjerovanje čuva čovjeka i njegovu porodicu od Džehennema	88
6. Vjerovanje ☺ iman spašava od uznemirenosti, depresije i stresa	89
7. Namaz je prevencija od nemoralna i loših djela	90
Poglavlje drugo: preventivne mjere za zaštitu imana ☺ vjere	93
Zaštita vjere s aspekta njenoga uspostavljanja, održanja i jačanja	95
1. Objavljivanje Knjiga i slanje poslanika	95
2. Utkanosti vjere u prirodu ljudskog bića, čime je zagarantovana njena opstojnost	96
3. Slobodom njena ispoljavanja, jer je utemeljena na slobodnom izboru, što predstavlja garanciju njene opstojnosti i održivosti	96
4. Konzumiranjem osnovnih doktrina i temeljnih obreda, poput namaza, zekata itd.	97
a) Temeljne doktrine poput vjerovanja u Allaha, Sudnji dan, sudbinu itd.....	97
Put stizanja do temeljne vrijednosti vjere ☺ spoznaje Uzvišenog Allaha	97
Odnos čovjeka i svemira.....	99
b) Temeljni islamski obredi	100
c) Dobrovoljni ☺ nafila ibadeti ili obredi	103
5. Institucija naređivanja dobra i odvraćanja od zla <i>el-emru bil-ma'rufi ven-nehju ☺nil-munker</i>	104
Zaštita vjere s aspekta njena nepostojanja (negativna zaštita), tj. otklanjanjem onoga što vodi njenom nestanku, uništenju, ili blokiranju, bilo trenutno ili u perspektivi	105
Metodi očuvanja vjere s aspekta njene zaštite od uništenja.....	105
a) Džihad, borba na Allahovom putu.....	105
Utemeljenost borbe ☺ džihada na Allahovom putu	105
Osnovna funkcija džihada u islamu	105
Principi džihada ☺ borbe na Allahovom putu	106

b) Zabrana vjerooodstupništva <i>ridde</i> i kažnjavanje za apostaziju (herezu)	107
c) Zabrana inoviranja ☺ novotarija u vjeri i kažnjavanje novotara i sahirbaza	107
d) Osuda grijesenja <i>mäsijeta</i> i kažnjavanje prijestupnika.....	108
Poglavlje treće: preventivne mjere za zaštitu života	109
Zaštita života s aspekta njegovoga uspostavljanja, jačanja i održavanja (pozitivna zaštita)	109
Čovjek i slijedenje strasti, ličnih interesa i sopstvenih koristi.....	112
Očuvanje života s aspekta njegove zaštite i uništenja (negativna zaštita)	113
Koristi i odlike <i>kisasa</i> ☺ odmazde, tj. smrtne kazne	115
Smrtna kazna je samo jedna od kazni koje su propisane za bespravno ubistvo	116
Zabrana samoubistva.....	116
Kazna za nenamjerno ubistvo	117
Rezime	117
Poglavlje četvrto: preventivne mjere za zaštitu potomstva	118
Zaštita potomstva s aspekta njegove uspostave, jačanja i postojanja (pozitivna zaštita)	120
1. Šerijatski stav spram braka	120
2. Islam podstiče na ženidbu vjernicama koje vole i koje rađaju	122
3. Primarni i sekundarni ciljevi braka.....	122
4. Značaj bračnog ugovora i njegove norme.....	125
a) Mjesto i značaj bračnog ugovora u islamskom pravu.....	125
b) Norme bračnog ugovora	126
Brak i bračne veze kod predislamskih Arapa	126
Brak u islamu.....	127
Osnovne karakteristike bračnog ugovora u Šerijatu	127

a) Da se u bračnu zajednicu stupa trajno, a ne na određeno vrijeme.....	127
Dokazi o zabrani privremenog braka.....	128
b) Da se bračni ugovor obznani i da svi članovi zajednice ili većina njih znaju da je dotična žena stupila u brak sa dotičnim čovjekom.....	128
Sklapanje braka bez saglasnosti staratelja žene	128
c) Nepostojanje šerijatske zabrane za stupanje u brak.....	129
Pravne posljedice validne bračne zajednice	130
Poglavlje peto: preventivne mjere za zaštitu razuma.....	133
Objava <i>vahj</i> , njeno mjesto i značaj kao izvora spoznaje.....	134
1. Zaštita razuma s aspekta njegova postojanja (pozitivna zaštita) ...	135
a) Zabrana konzumiranja opojnih pića i droga	136
Etape zabrane opojnih pića u islamskom pravu (Šerijatu).....	137
Razlog zabrane alkohola, opojnih pića i droga.....	137
b) Kazna za konzumaciju opojnih pića	138
Odnos vjere i razuma	139
Gdje je, onda, uloga razuma?.....	140
Poglavlje šesto: Preventivne mjere za zaštitu imetka.....	142
a) Zaštita imovine sa strane njenoga stjecanja i oplodavanja	142
b) Zaštita imovine sa strane njena uništenja i nestanka	143

ČETVRTI DIO

ULOGA I ZNAČAJ IBADETA & OBREDOSLOVLJA U PREVENCIJI	145
Poglavlje prvo: Smisao ibadeta.....	145
Poglavlje drugo: Vidovi ibadeta kao metode preventivnog odgoja	146
1. Učenje & čitanje Kur'ana.....	146
2. Klanjanje namaza	147

a) Priprema za namaz & abdest	147
Važnost namaza.....	147
3. Zekat	149
Kazna za one koji ne daju zekat	151
Onosvjetska kazna.....	151
Ovosvjetska kazna & elementarne nepogode (propadanje imovine) .	151
Krivična kazna.....	152
4. Post	153
5. Hadždž	154

PETI DIO

ULOGA I ZNAČAJ SANKCIJE U PREVENCICI	155
Primjeri sankcija i njihovih intencija u Šerijatskom pravu.....	155
1. Na polju zaštite vjere	155
2. Na polju zaštite života	156
Prednosti i odlike kisasa & odmazde – smrtne kazne	157
Kazna za nenamjerno ubistvo	157
3. Na polju zaštite razuma.....	157
4. Na polju zaštite potomstva	159
1. Kazna za nemoral ili preljubu.....	159
2. Kazna za homoseksualizam.....	160
3. Kazna za potvoru čestitih vjernika i vjernica	160
4. Na polju zaštite imovine.....	160
1) Kaznu za krađu	160
2) Kazna za razbojništvo i pljačku.....	160
5. Kazna za neizvršavanje obaveze namaza	161
6. Kazna za odbijanje davanja zekata	162

ŠESTI DIO

PREVENTIVNE MJERE ZA ZAŠTITU MORALA	163
Poglavlje prvo: Prevencija od klonulosti i bezvoljnosti.....	163
Poglavlje drugo: Prevencija od zavidnosti	169
Poglavlje treće: Prevencija od rijaluka, pretvaranja ☷ malog širka	170

SEDMI DIO

SISTEM PREVENCIJE I ZAŠTITE ZAJEDNICE I DRUŠTVA	171
--	------------

Poglavlje prvo: Zabrana oholosti.....	171
1 ☷ Oholost je uzrok protjerivanja iz Alahove milosti u Allahovo prokletstvo	171
2 ☷ Oholost je jedan od razloga odbacivanja i ignorisanja istine.....	172
3 ☷ Oholost je jedan od uzroka propasti	173
4 ☷ Oholost je uzrok Allahove apatije prema oholim i njihovog kobnoga završetka	173

Poglavlje drugo: Zabrana ismijavanja, namigivanja, nazivanja drugih ružnim imenima i nadimcima, sumnjičenje vjernika, njihovo uhođenje, špijuniranje i ogovaranje.....	174
--	-----

1 ☷ Ismijavanje	174
2 ☷ Namigivanje i izrugivanje.....	175
3 ☷ Nazivanja ružnim imenima i nadimcima	176
4 ☷ Sumnjičenje.....	176
5 ☷ Špijuniranje	177
6 ☷ Ogovaranje	178

Poglavlje treće: Primjeri sankcija i kazni i njihove implikacije u prevenciji društva i njegove moralne čistote od zločina.....	179
---	-----

1. Prevencija od ubistva	179
a) Zabrana ubijanja i stroga upozorenja na taj zločin.....	179

b) Objašnjenje grozote namjernoga ubistva	179
c) Atak na jedan život se smatra atakom na sve ljude	180
d) Propisivanje odmazde, njena obligatnost prema svakom onome ko namjerno ubije i pojašnjenje da je ona život, kako za pojedinca, tako i za zajednicu	181
2. Prevencija od krađe.....	182
3. Prevencija od razbojništva	183
Poglavlje četvrto: Kurānski primjeri prevencije putem ekonomije	185
1. Prevencija od kamate.....	185
a) Izbezumljenje	186
b) Anuliranje berićeta.....	186
c) Rat protiv Allaha i Njegova Poslanika	186
d) Negiranje Allahove naklonosti prema lihvarima i onaj ko je dozvoljava ima status nevjernika	187
e) Vječno boravište u Džehennemu	187
Metode preventivnog odgoja u borbi protiv kamate	188
Onaj ko se bavi kamatom i uporan je u tome, ima status nevjernika	190
Navođenje zekata kao alternative kamati	191
Vjerovanje Čim se uslovjava ostavljanjem kamate	191
Objašnjenje da je kamata jedan vid objavljivanja rata Allahu i Njegovome Poslaniku.....	192
Propisivanje načina ophođenja sa dužnicima koji su u nezavidnom položaju	193
2. Prevencija protiv zakidanja pri mjerenu i vaganju	194
3. Prevencija od mita i korupcije	196
Uzroci mita i korupcije.....	196
Oblici mita i korupcije	197
Preventivne mjere protiv mita i korupcije	197

Uloga države u islamskoj ekonomiji.....198

OSMI DIO

KARAKTERISTIKE PREVENTIVNOG ODGOJA U ISLAMU	201
Poglavlje prvo: Posebni propisi za očuvanje ljudskoga zdravlja	201
1. Propisi o čistoći tijela.....	202
a) Abdest	202
- Pranje lica	203
- Pranje ruku	203
- Potiranje glave.....	203
- Pranje nogu.....	203
2. Kupanje od džunupluka i menstruacije	205
3. Posebna pravila za sprečavanje i prevenciju bolesti	206
a) Zabrana pretjerivanja u hrani i piću	206
b) Propisivanje posta	208
Poglavlje drugo: Posebna pravila za očuvanje javnog zdravlja u zajednici i društvu	210
Prvo ☈ Zabrana ponašanja koja vode ka širenju zaraze i epidemije ..	210
a) Zabrana bluda	210
b) Zabrana seksualne nastranosti ☈ homoseksualizma i lezbejstva	212
c) Zarazne bolesti i štete koje nastaju zbog bluda i moralne nakaradnosti	214
1. Sifilis	214
2. Triper	214
3. Sida.....	214
Drugo ☈ Zabrana konzumiranja određene hrane i pića.....	216
1. Zabrana strvi, krvi i svinjskoga mesa	216
2. Zabrana vina i drugih opojnih pića	218

Treće: Posebne upute za zaštitu časti i porodice.....	220
1. Posebne upute za zaštitu časti.....	220
a) Pokrivanje ḥ hidžab	220
Čistoća srca	222
b) Traženje dozvole za ulazak u kuće	225
c) Obaranje pogleda	227
Koristi od obaranja pogleda	228
Štete koje nastaju od neobaranja pogleda.....	229
2. Posebni propisi za prevenciju i zaštitu porodice	230
1. Objasnjenje da svako od supružnika ima svoje obaveze i prava kojih se mora pridržavati i koje mora poštivati	231
2. Međusobno lijepo ophođenje	231
3. Savjetovanje, napuštanje u postelji i preodgoj ukoliko se boji neposlušnosti	232
4. Arbitraža radi izbjegavanja razvoda.....	233
5. Propisivanje dva razvoda i naredba da se raspuštenice ne izgome iz njihovih kuća	234
6. Lijepo vraćanje ili puštanje na najljepši način i zabrana da se žena zadrži je zbog nanošenja štete	235
DEVETI DIO	
FILOZOFIJA DELIKTA I KAZNE U ISLAMSKOM PREVENTIVNOM ODGOJU	237
Poglavlje prvo: Intencije i ciljevi islamskog krivičnog prava	238
Poglavlje drugo: Temelji na kojima počiva zločin i sankcija u islamu ..	241
Prva kategorija zločina	242
a) Prva vrsta	242
b) Druga vrsta zločina	243
Druga kategorija zločina	244

Poglavlje treće: Osnovna pravila islamskog krivičnog sistema.....	246
Prvo pravilo: Svako je nevin sve dok se ne dokaže njegova odgovornost	246
a) Greška u oprostu je bolja od greške u kažnjavanju.....	247
b) Šerijatsko-fiksne kazne se anuliraju zbog sumnji.....	248
Drugo pravilo: Nema ni zločina, niti kazne bez pravnog teksta	248
1. Krivična djela za koja su propisane fiksne šerijatske kazne ┌ <i>džeraimul-budud</i>	250
Treće pravilo: Nije dozvoljeno da krivični zakon ima retroaktivne posljedice osim u dva slučaja:	251
Četvrto pravilo: Svi koji su nastanjeni u islamskoj državi su jednaki pred zakonom.....	253
Jednakost između vladara i njihovih podanika.....	253
U svjetovnim zakonodavstvima.....	253
U islamskom pravu.....	254
Predstavnici političkog kora	255
U svjetovnim zakonima.....	255
U islamskom zakonu	256
Članovi zakonodavne vlasti.....	257
U laičkim zakonima	257
U islamskom zakonodavstvu	257
Bogati i siromašni.....	258
U svjetovnim zakonima.....	258
U islamskom zakonodavstvu	258
Narodni lideri	259
U laičkim zakonima	259
U islamskom vjerozakonu	259
Peto pravilo	259

a) Oprost u zločinima za koje su propisane fiksne kazne \otimes <i>el-budud</i>	260
b) Oprost u zločinima za koje su propisane kazne odmazde i krvarine	260
c) Oprost u diskrecionim deliktima (<i>et-tazir</i>)	261
Poglavlje četvrto: Zločin.....	262
Definicija zločina.....	262
Vrste zločina	262
Elementi zločina (<i>Erkanul-džerime</i>)	263
Šerijski \otimes zakonski element zločina.....	264
a) Šta znači da pravni tekst bude aktivan \otimes primjenljiv u vremenu u kojem se počinio zločin?.....	264
b) Šta se podrazumijeva pod tim da tekst bude primjenljiv nad mjestom na kom je počinjen zločin?	265
c) Šta se podrazumijeva pod tim da krivično-pravni tekst bude primjenljiv nad onim koji počini zločin?	265
d) Da ne postoji nikakav razlog opravdanja ili dozvole tog čina	265
1. Samoodbrana (<i>ed-difau\otimes-šer\otimes</i>)	266
Uvjeti za ličnu samoodbranu.....	267
Kolektivna šerijska odbrana \otimes naređivanje dobrog i sprečavanje zla \otimes <i>el-emru bil-ma\otimesku fi ven-nehju\otimesnil-munkeri</i>	268
2. Preodgoj.....	268
a) Preodgoj supruge.....	268
b) Preodgoj maloljetnika	269
3. Liječenje	270
4. Sportske igre	271
Status ozlijeda koje nastanu tokom sportskih igara	271
5. Sistem izopćenost \otimes izopćene osobe.....	272
1. El-Harbi \otimes državljanin zemlje koja je u ratu protiv muslimana .	272

2. <i>El-Murted</i> ☐ otpadnik	273
3. Bludnik koji je konzumirao po Šerijatu validan brak (<i>el-muhsan</i>)	274
4. Razbojnik ☐ <i>el-muharib</i>	275
5. Pobunjenik ☐ <i>el-bagi</i>	277
6. Nad kim treba da se sproveđe kisas ☐ odmazda	278
7. Kradljivac.....	278
Prava i dužnosti vladara	279
Dužnosti vladara	279
Prava vladara	280
Materijalni element zločina (<i>er-ruknul-madiju lil-džerime</i>).....	281
Činioci materijalnog elementa zločina.....	281
Saučesništvo u zločinu.....	282
Oblici saučesništva u zločinu.....	283
a) Neposredno saučesništvo	283
Kazna za direktnе izvršioce zločina.....	284
b) Posredno saučesništvo u zločinu	284
Uvjeti posrednog saučesništva	284
Kazna za posrednog saučesnika u zločinu.....	285
Moralni element zločina (<i>er-ruknul-edbijju lil-džerime</i>)	286
Osnovi krivične odgovornosti	286
Postoje četiri stepena krivične odgovornosti	286
Poglavlje peto: Uticaj neznanja, pogreške i zaborava na krivičnu odgovornost	289
Neznanje ☐ <i>el-džehl</i>	289
Pogreška ☐ <i>el-hata</i>	289
Zaborav ☐ <i>en-nisjan</i>	290
Prisila ☐ <i>el-ikrah</i>	291

Uvjeti prisile	292
Status prisile	293
1. Prijestupi na koje prisila ne utječe	293
2. Prijestupi koji se dozvoljavaju u prisili.....	294
3. Prijestupi za koje se anulira sankcija.....	294
Prisila ☒ <i>el-ikrah</i> i nužda ☒ <i>ed-darura</i>	295
Uvjeti nužde	295
Status nužde	295
a) Prijestupi na koje stanje nužde ne utječe.....	295
b) Zločine koje nužda dozvoljava.....	296
c) Zločini čije sankcije nužda poništava	296
Opijkenost ☒ <i>es-sukr</i>	296
Opojnosc i krivična odgovornost	297
Opojnosc i građanska odgovornost	297
Ludost	297
Status lude osobe.....	297
Status ludosti koja je bila prisutna za vrijeme činjenja zločina.....	298
Status ludosti koja se desila nakon zločina.....	298
Ludost prije presude.....	298
Ludost poslije presude.....	299
Maloljetnik.....	300
Poglavlje šesto: Sankcija ☒ kazna.....	301
Podjela sankcije	301
Vrste sankcija u Šerijatu	302
Prvo: Kazne koje su propisane za određene zločine kojim se kažnjavaju njihovi počinitelji.....	302
Sankcija za blud.....	303
Bičevanje	303

Progon.....	304
Kamenovanje.....	304
Kazna za klevetu.....	306
Kazna za konzumiranje alkohola	306
Kazna za krađu.....	307
Kazna za razbojništvo.....	308
Kazna za otpadništvo	308
Ubistvo	309
Kazna za oružanu pobunu.....	309
Drugo: Kazne koje su propisane za zločine koji se sankcioniraju odmazdom i krvarinama	310
Odmazda (<i>el-kisas</i>)	310
Krvarina (<i>dije</i>)	312
Ko plaća i snosi troškove krvarine?	314
El-✉akila	315
Otkupi (<i>kefareti</i>).....	318
Ko je obavezan izvršiti otkup?.....	319
Zabrana oporuke	320
Treće: Kazne koje su propisane za prijestupe koji se sankcioniraju u vidu otkupa (kefareta)	321
Oslobađanje robova	322
Hranjenje.....	322
Odijevanje	322
Post.....	322
Četvрто: Kazne koje su propisane za prijestupe koji se sankcioniraju <i>tazirom</i>	323
Šta je <i>tazir</i> ?	323
Vrste <i>tazira</i>	323
Smrtna kazna	323

Bičevanje	324
Zatvor	325
a) Zatvor koji je vremenski ograničen	325
b) Zatvor koji je vremenski neograničen	326
Protjerivanje ili udaljavanje.....	327
Razapinjanje	327
Sankcija izoliranja	328
Sankcija ukora	329
Sankcija zastrašivanja	329
Sankcija sramoćenja	330
Novčana kazna	330
Kazna za skrivanje izgubljene životinje	330
Kazna za onoga koji odbija dati zekat.....	330
Druge kazne	331
Način izvršenja kazni	332
Izvršenje kazni koje su propisane za zlodjela koja se kažnjavaju šerijatskim fiksnim kaznama	332
Izvršenje kazni za zločine koji se kažnjavaju tåzirom	333
Izvršenje kazne za zločine koji se kažnjavaju odmazdom	333
Način izvršenja smrtne kazne.....	334
Uvjeti koje mora izvršiti sredstvo kojim se izvršava odmazda.....	335
Da li je dozvoljeno izvršiti odmazdu nečim što je oštije, tj. djelotvornije od sablje?	335
Izvršenje kazni kod pluralnosti delikata	336
Izvršenje kazne nad bolesnikom i pijanom osobom.....	336
Izvršenje kazne nad trudnicom	337
Javno izvršenje kazne.....	338
Recidivizam □ vraćanje zločinu	338

UMJESTO ZAKLJUČKA.....	339
INTENCIONA PRAVILA	339
LITERATURA	345